

UČÍME SE V ZAHRADĚ

Jana Schovajsová

BUREŠOVÁ, K. a kol. *Učíme se v zahradě*. Kněžice: Chaloupky, 2007. 497 s.

Učíme se v zahradě je rozsáhlým manuálem pro výuku nejen přírodovědných předmětů. Vznikl v rámci česko-německého projektu na záchranu školních zahrad „Školní zahrady jako přírodní učebny v České republice a v Německu“. Na české straně se do projektu zapojila sdružení pro ekologickou výchovu Rezekvítek, Lipka a Chaloupky a na německé straně to byla DBU – Německá spolková nadace pro životní prostředí a Ingenieurbüro Natur und Bildung Drážďany. Na vzniku manuálu se podílelo 45 autorů aktivit a další spolupracovníci. Vedoucí projektu je Květoslava Burešová – výrazná osobnost prosazující a realizující praktickou ekologickou výchovu dětí, mládeže a učitelů v České republice.

Manuál je rozdělen do 4 částí. V první části jsme seznámeni s problematikou školních zahrad obecně. Na začátku několik výrazných osobností v oblasti environmentalistiky píše o tom, jaký význam má pro děti aktivita a práce na školní zahradě. Mezi jinými několik stran věnovala i prof. RNDr. Milena Rychnovská, CSc., která tvrdí, že když dítě vypěstuje ze semínka jedlý produkt, získá pro život poznání o životě rostlin, protože se zapojilo do dějů na jevišti přírody a stalo se tak spoluhráčem své rostlinky i celého zemského dění. Také prof. RNDr. Hana Librová, CSc., považuje školní zahrady přínosné a to jak pro žáky, kteří mají vztah k přírodě, neboť tento vztah zahrada upevní a prohloubí, tak pro ty ostatní, protože i těm má klíčící ředkvička co říct. Takto se všemi ostatními pisateli „přiznávají“ školním zahradám jejich důležité místo ve vzdělávání dětí. Následují historické nástiny o školních zahradách v Čechách a v Německu. První část také obsahuje zkušenosti z budování školních zahrad. Mimo jiné se můžete podívat, jak dopadl průzkum o školních zahradách v současnosti v ČR. Na závěr první části najdete přehled všech aktivit obsažených v manuálu a graficky zachycenou možnost jejich využití v rámci vzdělávacích oblastí i průřezových témat.

Ve druhé kapitole se už setkáme se samotnými návrhy aktivit. Aktivita jsou (také barevně) rozděleny do těchto podkapitol: rostlinstvo, živočišstvo, neživá příroda, tvoření z přírodního materiálu a učíme hrou a zážitkem. U každé aktivity je uvedeno, pro jaký počet dětí, věk dětí a prostředí je aktivita vhodná.

Takže se můžete rozhodnout hned v úvodu jednotlivých kapitol, která aktivita je pro vás a děti, se kterými pracujete, nejvhodnější. U jednotlivých aktivit pak najdete mimo úvod do problematiky také podrobný postup práce, dobu trvání, klíčové kompetence, přílohy a pracovní listy. Můžete se takto seznámit celkem s 84 ověřenými aktivitami.

Předposlední část manuálu je vlastně galerie školních zahrad, kde se zájemci mohou seznámit s historií a obsahem 12 současných výrazných školních zahrad. Také jsou zařazena doporučení, jak si se školní zahradou poradit, a kontakty na školy (odhaduji že ty poslouží i pro případ spolupráce). Aby to nebylo jen „povídání“ o zahradách, následuje také několik fotografií zahrad, jimiž se můžete inspirovat.

Ve čtvrté kapitole se ve stručnosti seznámíte s organizacemi z České republiky i Německa, které spolupracují na záchraně školních zahrad. Také se v této poslední kapitole dozvíme o možnostech čerpání finančních prostředků na vybudování, přebudování nebo rozvoj školní zahrady – přírodní učebny a o bezpečnosti práce na zahradě.

Myslím, že manuál je velice přínosný nejen pro učitele, ale také pro pedagogy volného času a snad i pro aktivní rodiče, kteří chtějí pěstovat pěkný vztah k přírodě u svých dětí. Zvlášť oceňuji širokou paletu a důkladně metodicky zpracované aktivity, které byly v praxi ověřeny. Také jejich „roztřídění“ k jednotlivým vzdělávacím oblastem a průřezovým tématům je jistě pro učitele velmi užitečné.

Jana Schovajsová
Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci
Katedra primární pedagogiky
Jana.helianthus@seznam.cz